

Obsah

OBECNÁ ČÁST

(akademik Vincenc Jelínek, doktor veterinárních věd)

Normální a patologická fyziologie kožního systému	7
Funkční korelace kůže s celým organismem	7
Nervismus kůže	8
Fyziologický a patologický metabolismus v kůži	9
Obligátní poruchy látkové přeměny při dermatózách	9
Fakultativní poruchy látkové přeměny při dermatózách	10
Vitamíny a fermenty v kožním metabolismu	10
Metabolismus vody	11
Sekretorická a exkretorická činnost kůže	13
Termoregulační význam kůže	14
Resorpční funkce a změny v permeabilitě kůže	16
Dýchání kůží	17
Zrohovatění (keratinizace)	18
Pigmentační činnost	18
Ochranná funkce kůže	19
Morfologie kožní soustavy (integumentum commune)	21
Pokožka (epidermis)	21
Stratum mucosum seu Malpighi	22
Rohová vrstva (stratum corneum)	23
Škára (corium)	24
Podkoží (subcutis seu tela subcutanea, hypoderm)	27
Kožní adnexa	28
Chlup — vlas (pilus)	28
Rozdělení chlupů	28
Poloha chlupů, uspořádání chlupů v kůži	29
Kožní žlázy (glandulae cutis)	31
Krevní cévy v kůži	33
Lymfatický systém v kůži	34
Nervstvo kůže	34

Srovnávací morfologické druhové znaky	35
Kůže dorostlého skotu	35
Kůže telat	36
Kůže koňská	37
Kůže kozí	37
Kůže ovčí	38
Kůže vepřová	39
Kůže menších savců	39
Kůže domácích ptáků	40
Kůže rybí	41
Kůže plazů a ještěřů	41
Historie zpracování a využití kůže	42
Technologická hodnota kůže a její zpracování	46
Technologické označení kůže	47
Konzervace kůže	48
Sušení kůže	48
Solení kůže	49
Piklování kůží	52
Shattenfrohův způsob konzervace a dezinfekce kůží	52
Mozgovova metoda dezinfekce kůží	53
Konzervace kůží chlazením, mražením a uzením	53
Konzervace kůže vyděláním	53
Technologický postup při zpracování kůže v koželužnách	53
Rozdělení koželužského průmyslu	55
Ekonomický význam kůže a její kvality jako průmyslové suroviny	57
Vnější činitelé ovlivňující kvalitu kůže	62
Podnebí	62
Světlo (optické vlivy)	62
Krmení, ošetřování a ostatní podmínky chovu	62
Vnitřní činitelé ovlivňující kvalitu kůže	64
Dědičnost	64
Stáří zvířete	65
Pohlaví	65
Žlázy s vnitřní sekrecí	65
Zdravotní stav zvířete	66
Prevence znehodnocení kůží jako průmyslových surovin a příčiny kožních nemocí	67
Vnější příčiny kožních nemocí	67
Poškození kůže fyzikálními vlivy	67
Kožní rány (vulnera cutis)	68
Traumatická poškození kůže	71
Místní působení tlaku (lokální komprese)	71
Pohmožděny (kontúze)	72
Termické vlivy	74
Optické příčiny kožních nemocí a znehodnocení kůže	76
Elektrická energie jako příčina kožních nemocí a znehodnocení kůže	79
Poškození kůže chemickými vlivy	80
Toxidermie	82

Bradavice a papilomy	412
Bradavice (verrucae)	413
Papilomy — akantomy — papilomatóza (akanthosis)	414
Nekróza kůže (gangraena cutis)	419
Kožní záněty ze záření	421
Seznam použité literatury	422
Barevné přílohy	439
Rejstřík	441

Poškození kůže biologickými vlivy	87
Bakteriální příčiny	88
Virusové příčiny	89
Plísňové příčiny	90
Ohodnocení plísňových kožních nemocí po stránce technologické	94
Cizopasníci	95
Ektoparaziti	95
Endoparaziti	98
Vnitřní příčiny kožních nemocí	100
Primární endodermatózy	100
Sekundární endodermatózy	101
Diagnostika kožních nemocí u hospodářských zvířat. Dermatologická propedeutika	104
Vyšetřovací metody	105
Postup při vyšetřování kožních nemocí	107
Anamnéza	107
Vzhled srsti a peří	108
Poruchy v línání, přepeřování, pelichání, změně srsti a peří	109
Vypadávání chlupů a peří	109
Barva kůže, srsti a peří	111
Změna kožního objemu	113
Symptomy kožních nemocí	115
Subjektivní příznaky kožních nemocí	115
Svědění kůže	115
Poruchy citlivosti kůže	116
Hidróza	116
Steatóza	118
Objektivní příznaky kožních nemocí	119
Postup při popisu eflorescencí	119
Posmrtné (postmortální) změny v kůži	129
Vývojové kožní poruchy	131
Dysplasie (dysonogenesis cutis)	131
Dermoidní cysty	131
Ateromy kůže (atheroma cutis)	132
Kožní roh (cornu cutaneum, keratosis circumscripta)	133
Perodermie	134
Lymfangiektasie, cystózní hygrom, kongenitální kožní cysty	134
Anomálie v porostu srsti a peří	134
Lysivost, vypadávání srsti, atrichie	134
Částečná lysivost (hypotrichosis)	136
Nadměrný vývoj srsti (hypertrichosis)	137
Jiné afekce v srsti	137
Icthyosis a hyperkeratosis difusa congenita	138
Hydrops congenitus universalis cutis, anasarca	139
Lymphostasis congenita	139
Abnormální kongenitální pigmentace (dyschromia congenitalis)	140
Nadměrná pigmentace (hyperchromatosis)	140
Nedostatečná pigmentace (hypochromatosis)	140

Základní patologické procesy v kožním systému	142
Hypobiotické (regresivní) změny v kožním systému	142
Degenerativní procesy v kožním systému — kožní dystrofie	142
Hydropická (vakuolární) degenerace	142
Parakeratóza	142
Degenerativní keratinizace	142
Hyalinní degenerace	142
Amyloidní degenerace (amyloides cutis)	142
Myxomatózní degenerace	145
Tuková (lipoidní) degenerace	145
Kalcinózní degenerace (calcinosis cutis)	145
Dystrophia urica cutis	147
Atrofie kůže	147
Atrofie dědičné — hereditární	147
Atrofie získané — aquirované	147
Atrofie srsti	149
Pigmentová atrofie kůže a srsti	149
Lokální odúmrtí kůže (necrosis cutis)	151
Suchá sněť kožní	151
Vlhká sněť kožní	153
Cirkulační poruchy v kůži (dyshaemia cutis)	154
Anémie kůže (anaemia cutis)	155
Aktivní hyperémie kůže (hyperaemia cutis)	155
Pasivní hyperémie kůže (hyperaemia venosa, passiva)	157
Kožní krváceniny (haemorrhagiae cutis)	160
Poruchy v sekreci a cirkulaci lymfy	161
Nadbytek lymfy — hypersekrece lymfy	161
Pemfigózní puchýře na kůži	161
Kopřivka (urticaria)	162
Stagnace lymfy (lymphostasis cutis)	165
Otok (oedem)	165
Lymphorrhagiae cutis et subcutis	167
Nedostatek lymfy — hyposekrece lymfy	168
Hyperbiotické (progresivní) procesy v kožním systému	168
Kožní zánět — dermatitida (inflammatio cutanea, dermatitis)	168
Exantém	169
Ekzém	169
Akutní neinfekční záněty — alterativně exsudativní	172
Záněty s převahou patologických afekcí v epidermis	172
Akutní neinfekční záněty v korii a subcutis	174
Akutní infekční záněty	174
Akutní hnisavé infekční záněty bakteriálního původu	174
Akutní nehnisavé infekční záněty bakteriálního původu	178
Akutní infekční záněty virusového původu	179
Chronické kožní záněty — dermatitidy	183
Specifické granulační záněty kůže — infekční granulomy kůže	186
Tuberkulóza kůže (tuberculosis cutis)	186
Kožní vozňivka (dermatitis malleosa)	188
Aktinomykóza kůže (actinomyces cutis)	189

Poruchy zákonitosti vývoje a růstu integumentu a epidermálních derivátů	191
Dědičné (hereditární) poruchy zákonitosti vývoje a růstu tkání	191
Získané (aquirované) poruchy zákonitosti vývoje a růstu tkání, orgánů a organismů	193
Celkové nebo dílčí poruchy zákonitosti vývoje a růstu integumentu a derivátů epidermis	193
Poruchy zákonitosti vývoje a růstu, které zachvacují celý integument a deriváty epidermis	194
Nadměrný (excesivní) růst tkání, integumentu a derivátů epidermis	194
Bradavice (verrucae)	195
Papilární akantomy	196
Mozolovitost kůže (callositas, tyloma, tylositas cutis)	196
Fíkové nebo velké bradavice (condyloma acuminatum seu elevatum, acanthoma cutis)	197
Atypický (blastomatózní) růst tkání, orgánů a organismů (neoplasma cutis)	198
Zralé blastomatózní bujení derivátů mezenchymu — homoiotypické novotvary	198
Heterotypické (maligní) nezralé pojivové novotvary integumentu	201
Zralé epiteliální blastomatózní bujení	203
Nezralé epiteliální (epidermální) blastomatózní bujení	205
Teratoidní kožní novotvary	206

SPECIÁLNÍ ČÁST (prof. MVDr. Karel Šobra)

Ekzém (eczema cutis)	209
Etiologie ekzému	210
Patogeneze ekzému	212
Všeobecná symptomatologie ekzému	213
Ekzém u psa	214
Ekzém u koně	215
Ekzém u skotu	217
Ekzém u ovcí	217
Ekzém u prasat	218
Osutina selat	218
Osutiny prasat jiného původu	225
Brokovitá osutina prasat	226
Chronický ekzém (eczema chronicum)	226
Chronický ekzém u psa	227
Chronický ekzém u koně	227
Chronický ekzém u skotu	228
Rozpoznání a odlišení ekzému	228
Průběh ekzému a prognóza	229
Léčba ekzémů	229
Místní léčba akutních ekzémů	231
Léčba chronických ekzémů	232
Eczema interdigitale, eczema intertrigo	232
Kožní nemoci z porušené funkce kožních orgánů	233
Seborrhoický ekzém, mazotok (eczema seborrhoicum)	233
Výskyt	233
Etiologie	233

Příznaky	234
Diagnóza	236
Léčba	236
Nadměrné pocení (hyperidrosis)	237
Výskyt	238
Etiologie	238
Příznaky	238
Diagnóza	238
Léčba	239
Pocení krve (haematidrosis)	239
Kožní svědění (pruritus cutaneus)	240
Výskyt	240
Etiologie	240
Příznaky	241
Diagnóza	241
Léčebné zákroky a profylaxe	242
Alopecie	242
Výskyt	242
Etiologie	243
Příznaky	245
Diagnóza	245
Léčba	246
Kopřivka (urticaria)	246
Příčiny	246
Příznaky a průběh	247
Diagnóza	250
Léčba	250
Dermografismus	251
Pemfigus	251
Kožní nemoci zánětlivého původu	252
Zánět kůže (dermatitis)	252
Výskyt	252
Všeobecná etiologie	253
Klinické formy zánětu kůže	253
Traumatická dermatitida (dermatitis traumatica)	253
Popálení (combustio dermatitis calorica)	254
Omrznutí (congelatio)	256
Toxický zánět kůže (dermatitis toxica)	257
Chronická dermatóza telat	259
Alergické ekzémy a záněty	260
Výskyt	260
Etiologie	260
Klinické příznaky	261
Terapie alergických nemocí	261
Ekzémy z poruch vnitřní sekrece	262
Kožní nemoci z citlivosti na světlo	262
Dermatitis solaris	262

Pohanková vyrážka — fagopyrismus	263
Jetelová vyrážka	264
Vyrážka z výpalků a brambor	266
Vyrážka po krmení bramborovou natí	267
Zánět zevního zvukovodu (otitis externa)	268
Výskyt	268
Etiologie	268
Klinické formy otitidy	269
Diagnóza a prognóza	271
Léčba	271
Chronický zánět kůže (dermatitis chronica)	272
Kožní záněty působené biologickými faktory	274
Kožní záněty virusového původu	274
Slintavka a kulhavka	274
Aktivní puchýřina skotu (exanthema vesiculosum coitale)	275
Kožní změny při hlavničce (coryza gangraenosa boum)	275
Kožní změny při moru prasat (pestis suum)	275
Příměť pysková — mušec — nakažlivý pustulózní nekrotizující zánět u ovcí a koz (dermatitis pustulosa necroticans ovium at caprarum)	277
Neštovice (variola)	278
Neštovice ovcí	278
Neštovice prasat	279
Nepravé neštovice selat	280
Neštovice skotu — kravské neštovice (variola vaccina)	282
Neštovice koz (variola caprina)	283
Neštovice koní (variola equina, stomatitis pustulosa contagiosa equorum)	283
Myxomatóza králíků	285
Kožní záněty mikrobiálního původu	285
Nakažlivý pustulózní zánět kůže (dermatitis pustulosa contagiosa, acne contagiosa)	285
Trudovina (acne)	287
Výskyt	287
Etiologie	288
Příznaky	288
Trudovina u psa	288
Trudovina u koně	289
Trudovina u skotu	290
Diferenciální diagnóza	290
Průběh a prognóza	291
Léčba	291
Červenka prasat (rhusiopathia suis, erysipelas suis)	292
Klinické kožní formy	292
Červenka — růže (erysipelas)	293
Vezikulární exantém prasat (vesicular exanthema of swine)	294
Snět slezinná — uhlák (anthrax)	295
Tuberkulóza kůže	295
Klinické formy kožní tuberkulózy u jednotlivých druhů zvířat	296
Uzlovitá dermatitida skotu (dermatitis nodosa, Skin Lesions)	297

Kožní vozňívka — kožní červ (malleus)	298
Botryomykóza	299
Kožní aktinomykóza	301
Vředovitý zánět miznic u koně (lymphangitis ulcerosa equorum)	303
Epizootický zánět miznic (lymphangitis epizootica)	304
Kožní červ skotu (lymphangioltis farcinosa)	305
Streptotrichóza psů — nokardióza psů	306
Kožní změny při hřebčí nákaze (dourine)	307
Spirochetóza králíků	307
Chrásty (impetigo)	307
Kontagiózní impetigo selat	308
Streptokokové a stafylokokové kožní infekce u prasat	308
Kožní forma psinky — exantematická psinka	309
Blastomykóza	309
Hrbolovitost kůže (lumpy skin disease)	309
Kožní nemoci působené plísněmi — kožní mykózy — dermatomykózy	311
Původci	311
Vnímavost	312
Vývoj chorobných změn	312
Imunita	313
Klinické formy dermatomykóz u hospodářských zvířat	314
Favus	315
Etiologie	315
Nakažení a přenášení plísně	316
Favus u drůbeže	316
Favus u hospodářských savců	317
Favus u psa a kočky	317
Favus u koně	318
Favus u ovcí	318
Diagnóza	318
Průběh a prognóza	319
Léčba	319
Opar lysivý — trichofytie (herpes tonsurans)	319
Historie a výskyt	319
Etiologie	320
Trichofytie (herpes tonsurans) u skotu	320
Dermatomykóza u ovcí	322
Trichofytie u kozy	323
Trichofytie u prasete	324
Pityriasis versicolor (rosea) u selat	324
Trichofytie (herpes tonsurans) u koně	325
Klinické formy trichofytie u koní	326
Herpes tonsurans u psa	328
Herpes u kočky	329
Herpes u králíka	329
Herpes u drůbeže	329
Diagnóza trichofytie	329

Průběh a prognóza trichofytie	330
Léčba trichofytie	331
Tlumení a profylaxe trichofytie	332
Zvláštní formy trichofytie	333
Onychomykóza	333
Trichofytie drápků u králíků	333
Onychomykóza u koček	334
Mykotické kožní změny při vnitřních mykózách	334
Kožní nemoci působené roztoči	335
Prašivina (scabies)	335
Historie	335
Výskyt	335
Etiologie	336
Vnímavost	338
Přirozené nakažení	338
Vývoj chorobných změn	338
Prašivina u koně	339
Přehled prašivín u koně	340
Diagnóza prašiviny u koní	341
Průběh prašiviny u koní	344
Prognóza prašiviny u koní	344
Léčba prašiviny u koní a jiných hospodářských zvířat	345
Technika léčby prašiviny plynem	345
Jiné způsoby léčby prašiviny	346
Prašivina u skotu	348
Dermatoptová prašivina	348
Sarkoptová prašivina	349
Chorioptová prašivina	349
Diagnóza prašiviny u skotu	350
Léčba prašiviny u skotu	350
Prašivina u ovcí	351
Psoroptová a chorioptová prašivina	351
Sarkoptová prašivina	351
Diagnóza prašiviny u ovcí	351
Léčba a profylaxe prašiviny u ovcí	352
Prašivina u kozy	356
Prašivina u kamzíků	357
Prašivina u prasat	357
Prašivina u koček	359
Prašivina u psů	360
Prašivina u stříbrných lišek	361
Prašivina u králíků	362
Prašivina u drůbeže	364
Prašivina běháků	364
Prašivina opeřené kůže	365
Jiná napadení kůže cizopasníky	365
Demodikóza u psů — červená prašivina psů	367
Skvamózní forma demodikózy	369
Pustulózní forma demodikózy	370

Demodikóza u koně	372
Demodikóza u kočky	373
Demodikóza u králíků	373
Demodikóza u ovcí	373
Demodikóza u skotu	373
Demodikóza u kozy	375
Chorobné kožní změny působené cizopasníky z čeledi Ixodidae a Argasidae	377
Klíšťata a klíšťáci	377
Klíšťata	377
Klíšťáci	378
Sametkovci (Thrombididae)	380
Kožní nemoci působené hmyzem	382
Vši (Haematopinidae)	382
Všenky (Mallophaga)	384
Všenky u savců	384
Čmeli	386
Blechy	386
Blechy u savců	836
Blechy u ptáků	387
Hmyz dvoukřídlý (Nematocera)	387
Komáři (Culicidae-Culex pipiens)	387
Muchničky (Simulidae)	388
Mouchy	389
Nemoc z muších larev (myiasis)	390
Ovádi (Tabanidae)	391
Ovádi (rod Tabanus)	391
Kožní střečkovitost — hypodermatóza skotu	392
Kožní nemoci působené červy	397
Letní krvácení z kůže	397
Letní rány (dermatitis verminosa)	397
Kožní onemocnění psa způsobené červy	398
Dirofilaria immitis	399
Dracunculus medinensis	399
Gastrofilová dermatóza koní (dermatitis aestivalis buccarum)	399
Změny srsti	401
Hypertrichóza	401
Keratinóza	401
Trichom	401
Trichorhexis nodosa	402
Sykóza	402
Hypertrofické kožní procesy	404
Kožní roh (cornu cutaneum)	404
Mozol — tyloma — kalus	405
Virusová hyperkeratóza u psa	405
Parakeratóza (parakeratosis diabetica Hallgren)	406
Toxická hyperkeratóza skotu	408
Ichtyóza (ichthyosis)	410
Akantóza (akanthosis nigricans)	411